

Skoleholdere, lærere og lærerinner i Gjerdrum fram til sentraliseringen i 1958.

Historikk

I den katolske tid var det bare prestene som leste bibelen og tolket skriftene fra prekestolen. Foreldre og faddere hadde plikt til å lære barna fadervår, trosbekjennelsen og bønnen til jomfru Maria (Ave Maria). Dette måtte de kunne framsi på latin og også vite betydningen av på norsk. Men det var ikke mange foreldre som kunne lese på den tiden, så de lærte nok barna det de selv hadde pugget og lært.

Med reformasjonen (1536) ble synet på kristendommen sterkt endret. Nå skulle alle selv lese i bibel og postill, - men da måtte jo folk først kunne lese! Dette måtte kirken gjøre noe med, og prestene ble nå pålagt et ansvar for å lære allmuen å lese. Men den undervisning som kirken kunne gi var begrenset og mangelfull, og ble egentlig bare et ledd i forberedelsen til konfirmasjon.

Prestene hadde gjerne en betrodd medarbeider med ansvar for visse tjenester som var tillagt kirken og gudstjenesten. I Danmark fikk denne betegnelsen degn, i Norge djakn. Begge ord kommer fra diakon, som betyr tjener, - her tjener i kirken. Han brukte også å ringe med kirkeklokkene og ble etter hvert kalt klokker. Etter reformasjonens innføring skulle også menigheten synge i kirken. Klokkeren ledet denne sangen og ble derfor kalt kirkesanger.

Da vi fikk vår første skolelov, ” Forordning om Skolerne på Landet ” i 1739, var det disse klokkerne som fikk ansvaret for opplæringen. Hvordan undervisningen ble organisert til å begynne med vet vi mindre om. Klokkeren kunne neppe klare hele undervisningen alene eller ved hjelp av en tilfeldig medhjelper. Det må ganske snart ha blitt tilsatt en fast skoleholder ved siden av klokkeren. Dette skjedde seinest i 1750 åra. Bygda ble nok ganske snart inndelt i roder etter mønster som vi kjenner fra tidlig på 1800 tallet. I 1827 var det 8 roder med 8-10 gårder i hver rode.

Fram til 1839 var bygda delt i to skoledistrikter som trolig fulgte sognegrensene. Dette året fikk vi et 3. skoledistrikt, og Erik Hansen Hilton ble ansatt som lærer. Hans kolleger var da Lars Thormodsen og Erik Olsen Kulsrud.

I 1842 fikk vi vår første faste skole på Smedstad, nær Gjerdrum kirke. Før den tid var det såkalt omgangsskole i hele bygda.

I 1861 fikk vi den kretsdelingen bygda hadde helt fram til 1958, med 4 skolekretser som kom til å hete Solheim, Tori, Vestby og Høyenhall.

Vi kjenner naturligvis ikke alle klokkere og skoleholdere i riktig gammel tid, og fram til ca. 1800 er det huller i oversikten. Fra bygdebøkene har vi likevel navn på en del skoleholdere fra 16 og 17 hundretallet. Det er leit at vi mangler de første skolekommisjonsprotokollene. Den eldste i kommunens arkiv er fra 1827, så de første ca. 90 årene av skolehistorien vår er svært mangelfullt dokumentert. I denne oversikten har jeg m.a. hatt god nytte av en fortegnelse over ”Navn i bygdehistorien i Gjerdrum”, skrevet av Olaf S. Bakken i 1990.

< Embret klokker er den første som er nevnt, uvisst hvor lenge han var i Gjerdrum, men i

all fall i 1616. Da måtte en fattig husmann, Ola Tveit, bøte 6 ½ dlr. for å ha slått klokkeren over handa da Embret var sendt av Lars Ambrosius for å lese kirkens stevning over Ola.

< Den neste klokkeren vi kjenner er Kristoffer Halvorsen Asmyhr, født ca. 1612. Han var klokker i Gjerdrum i 1661-66, kanskje enda noe lenger.

< Mikkel Pedersen Stub, født 1632, var klokker fra 1674 og trolig fram til sin død i 1716, 84 år gammel. Bodde som "fattig husmann uten middel" under Nordre Gjerdrum. I 1714 var han så skrøpelig at biskop Deichmann måtte tilsette en medklokker. (Peder Pedersen)

< Peder Pedersen, opphav ukjent. Klokker i Gjerdrum 1714-56, i 1712 gift med datter på Asmyr, der han bodde. I 1756 så skrøpelig at sokneprest Hjort forlangte en medklokker.

< Guttorm Kristoffersen, fra Østigarn Gjerdrum, var klokker 1756-71. Kristoffersen var anbefalt til klokkerstillingen av Hjort og fikk brev på stillingen av biskop Dorph 28. okt. 1756. Det ser ut til at G. K. var borte fra stillingen noen år og hadde en erstatter en tid. (se Chr. P. Smidt)

< Christian Pedersen Smidt, klokker i 1761-66. I 1761 gift med Anne Beate Larsd. Løchstøer (fra Årstad ?) Smidt var "student". Han døde i 1766, 58 år. Forgjengeren Kristoffersen hadde klokkertjeneste både før og etter Pedersen Smidts tid, så det kan tyde på at denne hadde en vikarstilling.

< Isaac Amundsen, husmann under Hellen ble klokker i 1771 etter G. Kristoffersen, men døde alt i 1773, 43 år gammel. (Hans netto bo til arvingene, kone og to barn, var 1 dlr. 8 sk)

< Lars skoleholder var kanskje den første faste skoleleholder i Gjerdrum. Han døde i desember 1758, 60 år gammel.

< Lars Fonbekk, nevnt som skoleholder fra samme året. Han hadde da dattera Ingeborg til dåpen (d.1759), i 1760 døpte de ei ny datter med samme navn, og i 1762 sønnen Kristian. Det kan vel antas at L. Fonbekk fortsatte til 1764 da Nils Toresen ble skoleholder.

< Torgeir Hansen fra Asmyr, nevnt som skoleholder i Heni sogn 1767-85. Gift til Gisti (i vestbygda) i 1767, død 41 år gammel.

< Nils Toresen, nevnt som skoleholder i kirkebøkene 1764-78, døde 49 år gammel. Bodde på Sandumseiet, vissnok på Trulsrud under Nordre Sandum. I hans bo "fantet det intet, uten tomme vegger og 4.barn".

< Ole (Hans) Toresen, 1753-1809. Etterfulgte T. Hansen som skoleholder i Heni sogn, men usikkert hvor lenge. Gift 1794 med Mari Tostend. Bodde i 1801 på Heni som husmann uten jord.

Etter at Nils Toresen og Torgeir Hansen hadde vært skoleholdere i hvert sitt sogn, var siden klokkeren skoleholder i hovedsognet, mens Ole Toresen var lærer i Heni.

< Hans Aalgaard, 1735-1805, visstnok fra nabobygda Sørumsund. Skoleholder og klokker 1766-1805, kalt "gamleklokkeren". Bodde først på plassen Stokholm, Kråkvål. Kjøpte i 1788 husmannplassen Smedstadhaugen (Klokkerhaugen). Hans enke ble gift med Tormod Larsen i 1806.

På Klokkehaugen bodde seinere flere lærere og klokkere (kirkesangere); T. Larsen, Lars Thormodsen, Paul Christophersen og Kristian Hermansen Gjerdrum.

< Tormod Larsen, 1770-1837, fra Skiptvedt. I 1787 skoleholder i Frogn, 1791-99 i Ullensaker. 1798 gift med enka på Ramby (d. 1803) I 1806 ble han skoleholder i Gjerdrum, gift med enka etter H. Aalgaard, og flyttet inn på Klokkehaugen. (Enka var da 59 år han 36) Hun døde i i 1827, og T. Larsen ble gift for 3. gang med Ingeborg Asmyr, som døde før han. Skoleholder i Gjerdrum til sin død i 1837.

< Lars Thormodsen, 1805-52, fra Ramby i Ullensaker. I 1813 flyttet han til sin far, T. Larsen, på Klokkehaugen i Gjerdrum. I 1824 (19 år gammel) ble han skoleholder etter anbefaling av sogneprest Heibroch og prost Wergeland. Gift 1831. Bodde på Sørumstangen fra 1836 og på Klokkehaugen fra 1842. Han ble den første læreren ved den nye faste skolen på Smedstad, 1842- 52.

< Erik Olsen Kulsrud, 1795-1840, angivelig ansatt som skoleholder i Gjerdrum i 1812 , og klokke og kirkesanger ved Heni kirke fra 1837. (den første klokke her) Som omgangsskolelærer underviste han i de 4 rodene i Heni anneks. Både T. Larsen og Erik O. Kulsrud fikk det skussmål av sogneprest Ingier at de var ”duelige skoleholdere”. Kulsrud var også en flink musiker. Det fortelles om han at han kunne undervise i koralsang etter både salmodikon og fiolin ! Usikkert hvor lenge han var skoleholder, men trolig til sin død i 1840.

< Erik Hansen Hilton, 1807-93, fra Thorshov. Var dimitert overjeger, og hadde trolig u. off. skole. Han var de første skoleholder i det 3. skoledistriktet, og virket her fra 1839 til 1861, da han etter søknad ble tilstått en kommunal pensjon på 80 kr. årlig. Hans lønn var først 20 dlr. i året, seinere økt til 30 dlr. Ble av sogneprest Ingier omtalt som ”duelig”, men ikke spesielt nidkjær i tjenesten. Hadde det trangt økonomisk i alle sine år, og bodde i ei lita stue på Haugen, Thorshov, med en stor ungflokk å forsørge. Tok på seg oppdrag som vaksinatør, og var også mye brukt som kjøgemester i ymse lag.

< Jens Larsen Olstad, 1816-85, fra Nedre Olstad, ugift. Han var den første seminarist i skolen i Gjerdrum, og den første bondegutt fra Gjerdrum med så høy utdanning. Omgangsskolelærer 1840-52, deretter lærer ved Smedstadhaugen faste skole til 1862. Han var kirkesanger ved Heni 1841-59, og ved Gjerdrum kirke 1859-62. Han var forlikskommissær 1871-74. Kjøpte Negarn Olstad i 1844, seinere også Østigarn Olstad, og var regnet som en rik mann som også lånte ut penger til folk. Opptrådte som ”skriver”, og satte opp kontrakter osv., og førte også kommunale regnskaper. Mistet begge hender i en brann på sine gamle dager.

< Paul Christophersen, 1827-86, fra Modum. Lærer ved Smedstadhaugen skole og klokke ved hovedkirken 1862-85. Første herredskasserer i Gjerdrum 1871-84, lønn 82 kroner i året. Han var forlikskommissær 1869-76. (far til Otilie Kristoffersen, lærerinne i Gjerdrum 1894-1939)

< Kristian Hermansen Gjerdrum (Lars Kristian Hermansen), 1841-1922, fra Gjerdrum. Omgående skolelærer i Heni anneks fra 1861, lærer ved den nye Tori skole fra 1867. Ansatt ved Smedstadhaugen skole 1886, og seinere ved den nye Solheim skole fra 1900-12. Hans samlede tjenestetid i Gjerdrum var hele 51 år, lengst av alle lærere her. Han døde på Brandbu i 1922, 81 år gammel.

< Jens Torshov, 1883-1968, fra Thorshaug i Gjerdrum. 2 års amtskole og eksamen fra Hamar lærerskole. Lærer ved Vestby skole 1903-12, deretter ved Solheim skole 1912-50 og

samtidig klokker ved Gjerdrum kirke. Thorshaug var aktiv som formann i bygdas kristelige ungdomsforening. Formann i Gjerdrum skolestyre i 12 år. Formann i menighetsråd og Gjerdrum Folkeboksamling. Gift med Gudrun Krogsrud, født 1895 i Eidsvoll. Bosatt i Holter i sine siste leveår.

Øystein Solvang, 1914- 2000, født i Nordland, ansatt som lærer ved Solheim skole og klokker ved Gjerdrum kirke 1950-58. Seinere ansatt ved skoler i Oslo. Solvang avsluttet sin utdanning ved Elverum Lærerskole i 1946, etter å ha avbrutt sin utdanning noen år tidligere på grunn av kravet om medlemskap i Nasjonal Samling (NS). Dette kravet ble seinere frafalt. Først lærer ved Bestum skole i Oslo, Østensjø skole, og deretter 1 år som univ. insp. ved Grefsen skole. Kom til Gjerdrum like før krigen, og bodde og jobbet her som fjøsrøker (sveiser) på Ruud nordre.

NB! Fjeldstadholmen faste skole ble tatt i bruk fra nyttår 1863, den 2. i rekken av nye skolebygg i Gjerdrum. Deretter fulgte Vestby skole i 1964, og Tori skole i 1867. For å få et system i oversikten nevnes heretter lærerne på de respektive skolene i kronologisk orden.

Fjeldstadholmen/Høyenhall skole 1863-1958:

< John Olsen, 1829-1924, fra Hurdal, ble ansatt som omgangsskolelærer i 1859 i søndre del av Heni sogn og som klokker ved Heni kirke. Fra 1863 til nyttår 1902 var han lærer ved den nye Fjeldstadholmen skole. Klokker ved Heni (etter søknad) til 1908. J. Olsen hadde ikke lærerskole, men var likevel regnet for å være meget dyktig som lærer. Før han kom til Gjerdrum hadde han virket som lærer i Hurdal en 10 års tid, der hans far (Ole Olsen) også hadde vært lærer. Samlet tjenestetid som lærer var altså omtrent 52 år. Ble av herredskassen bevilget en årlig pensjon på 200 kroner, ” for lang og særdeles samvittighetsfull tjeneste.”

< Martin Wulfhof, 1872-1931, født i Kvæfjord, ble ansatt ved Fjeldstadholmen skole i 1902, og fortsatte ved Høyenhall skole da denne skolen ble tatt i bruk i 1909 eller 1910. Her var han til han søkte avskjed i 1927. Hans kone, Anne Wulfhof, var lærerinne i Gjerdrum 1910-31. Familien flyttet seinere til Bærum. Begge ligger begravet ved Vestre Gravlund i Oslo. Tidligere lærer i Vinger 1898 – 1901. Brukte ikke selv skolejorda på Fjeldstadholmen, og søkte hvert år om bortleie. Ble innvilget på betingelse av at leieren var en aktverdig person som ”holdt et rolig Hus”.

< Sigurd Oreholtet, 1901- 95 , fra Hurdal. Hamar lærerskole 1927. Lærer ved Høyenhall skole 1927-58, og seinere styrer ved nye Gjerdrum skole fra 1958 til sin avskjed i 1970. Skolestyrets formann 1948-60, og en sentral person i arbeidet med planlegging og gjennomføring av arbeidet med den nye sentralskolen. Formannskapsmedlem i 3 perioder. Gift med Thea Nundal fra Årdal i 1939. Arrestert av okkupasjonsmakten i mars 1942 og sendt til Kirkenes på tvangsarbeid til november samme år. Tildelt Kongens fortjenstemedalje ved sin avskjed som lærer/styrer. Interesse for korsang og birøkt.

Vestby skole 1864-1958:

< Ole Olsen Syse, 1841- , fra Ulvik i Hardanger var først ansatt fra 1861 som omgangsskolelærer i Vestby krets. Fra nyttår 1864 ble han den første lærer ved den nye faste skolen på Vestby, og virket her til 1875, da han flyttet til Modum. Han var gift med Marte Marie Jacobsdatter fra Trulsrud i Gjerdrum.

- < Johan Andreassen Rud, 1851-1935, fra Spydeberg (min fars onkel) var lærer ved Vestby skole 1875-78, deretter ved Tyssedal skole i Enebakk. Han var gift med Alette Egeland, også fra Spydeberg.
- < Ole Hansen Dahle, 1854-1926, fra Dale i Sauherad. Ansatt ved Vestby skole 1878- 84, siden ved Fuglerud og Råholt skole i Eidsvoll. Dahle var svært interessert i sang og musikk og drev privat sangskole på Vestby.
- < Andreas Jensen, 1852- , var lærer ved skolen fra 1884 til 1892, da han ble ansatt som lærer og klokker i Oslo. Var litterært interessert og fikk utgitt ei bok med religiøst innhold.
- < Bjørn Knudsen Løvstad, 1863- , fra Hviteseid (Kviteseid). Utdannet ved Asker seminar i 1886, ansatt ved Vestby skole 1892-1900, seinere lærer i Eidskog. Utmerket seg med sin flotte håndskrift i protokoll og dagbok på Vestby skole. (i følge Ole Rud)
- < Johannes Helgebostad, 1869 - , fra Hitra var lærer ved skolen 1900-03, seinere lærer og klokker i Nannestad. Var gift med Inga Thori fra Gjerdrum og bodde her på sine eldre dager.
- < Jens Torshov, (se ovenfor side 3) ble lærer ved Vestby skole i 1903 etter fullført lærerskole på Hamar. Var her til 1912, da han søkte og fikk ansettelse ved Solheim skole.
- < Ingvar Dillan, 1891-1975, fra Vuku i Verdal. Lærer ved skolen 1912- 18, seinere ved Bodø høyere almennskole. Deretter ved Nøtterøy realskole hvor han virket lengst. Han har utgitt noen bøker, og var også kunstmaler. Et maleri ble gitt til lærerrommet ved den nye sentralskolen på Ask. (1958 ?)
- < Knut Skarpaas, 1898-1961, fra Nore i Numedal. Oslo lærerskole 1918, realartium 1922, forb. ved Universitet i Oslo. Lærer ved Vestby skole 1919-22. Ble ansatt ved Trara skole i Glemmen fra 1922. Gift med Ingebjørg Stokke, f. Tolga 1902, også lærer ved Trara skole fra 1923. Kjent som foreldre til professor Berit Aas (Bærum).
- < Ole Rud, 1901-83, fra Enebakkneset (Enebakk), var ansatt ved Vestby skole 1923-58, deretter ved nye Gjerdrum skole 1958-68. Samlet tjenestetid som lærer over 46 år. Tildelt Gjerdrumsprisen i 1973 og Kongens fortjenstemedalje i 1977. Han var svært aktiv i forskjellig kristelig foreningsarbeide, blant annet som leder søndagsskolen i mer enn 50 år. Stor interesse for sang og musikk, bl.a. som kordirigent. Kjent for sine mange prologer og leilighetsdikt. Fikk utgitt en lokalhistorie for Gjerdrum i 1982. Gift 1930 med Olava, f. Heni i Gjerdrum.

Tori skole 1867-1958:

- < Kristian Hermansen Gjerdrum, (se under Smedstadhaugen/Solheim skole side 3) var den første lærer ved nye Tori skole i 1867-86.
- < Sigvart Stokstad, 1847-1935, fra Stokstad i Tomter og utdannet ved Asker seminar. Først lærer i Ski i 16 år og kommunekasserer og sekretær i ligningskommisjonen der. Deretter lærer i Eiker i 3 år (Vestfossen). Ansatt ved Tori skole i 1887 og fram til sin avskjed i 1918, og klokker ved Heni kirke 1908-1919. Han hadde i sin tid flere kommunale tillitsverv.
- < Jens Eskerud, 1886- , fra Holter i Nannestad var lærer ved Tori skole 1919-26, og

kirkesanger ved Heni i samme tidsrom. Han var underoffiser i Feltartilleriet 1911-29. Oslo lærerskole 1914. Tilsatt ved Nannestad forts. skole 1914-19. Seinere ble han lærer ved Brønnerud skole i Ås (1926-53), og klokker ved Ås kirke (1926-62).

< Oskar Brennhagen, 1899-1978, født i Romedal. Oslo lærerskole 1922. Middelskole, bibelskole og lærerhøyskole i 1926. Lærer Hof i Solør 1922-25, Åsnes 1925—26. Ansatt ved Tori skole i Gjerdrum 1926-58, og som kirkesanger ved Heni kirke. Overflyttet til Gjerdrum skole i 1958-61. Deretter skolestyrer ved Østgård skole i Nes fram til 1969. Brennhagen var aktiv i menighetsråd og lærerlag. Formann i Romerike krets av indremisjon m.m. og i lokale kristelige foreninger. Gift 1925 med Gudrun f. Kveset.

Lærerinnene i Gjerdrum i perioden 1892 – 1958

Litt historikk :

Skoleloven som trådte i kraft 1. jan. 1890 ga støtet til den skoleordning vi har enda i dag. Skolen ble nå delt i en småskole for barn fra 7 til 9/10 år, og en storskole for barn fra ca. 10 til 14 år. Loven legger opp til at kvinnelige lærere (lærerinner) primært skal undervise i småskolen, mens de mannlige lærere skal ha ansvaret for de større elevene. Unntaket er at lærerinnene skal undervise i håndarbeid for jentene i storskolen, og lærerne på sin side undervise i småskolen i utvalgte fag en del timer i året.

Loven forutsetter eget undervisningsrom for småskoleklassene. I Gjerdrum er alle skolehusene innredet med bare et klasserom, så nye rom må skaffes tilveie. På sikt må derfor alle skolene våre ombygges og utvides for å tilfredsstille loven. Som en midlertidig løsning må vi i Gjerdrum leie lokaler for småskolen i mange år.

I mai/juni 1893 er følgende lokaler godkjent av skoledirektøren i Kristiania:

< Braate småskolekrets	--	Lokale hos Martin Hansen Braate	(i dag Leif Martin Bråthe)
< Ask	”	-- ”	” Hans Trondsen, Askjordet (Shellstasjonen)
< Vestby	”	-- ”	” Martin (Olsen) Vestby (Vamsæter)
< Thori	”	-- ”	” Martin og Olaus Mo (Sylvia og Jens Moe)
< Smedstad	”	-- ”	Kommunelokalet ved Smedstadhaugen skole.

En ser at det er 5 småskolekretser, og ikke 4 som for storskolen. Dette beror på at man fant å måtte dele Fjeldstad skolekrets i to småskolekretser p.g.a. avstandene innbyrdes i kretsen. Ordningen med kretsdeling ble i praksis videreført til ca. 1930, d.v.s. 20 år etter at Høyenhall skole ble bygget.

Den 11. des. 1981 sender skolestyrets formann, sogneprest Theodor Bræck, følgende annonse til Norsk Skoletidende med anmodning om en gangs innrykning:

”I Gjerdrum, Romerike, skal 2 Lærerinder ansættes ved Folkeskolen fra Nytaar. Hver af Dem faar at undervise i 3 Kredse, dels i Storskolen (i Haandarbeide), dels i Smaaskolen, den ene i 24 , den anden i 26 Smaaskoleuger. 14 Kr Ugen, Alderstillæg 75 og 150 Kr. Ansættes paa Prøve. Adgang til Forandring med Hensyn til Kredsinddeling og Skoletid forbeholdes. Ansøgning sendes Gjerdrum Skolestyre inden 27. Decbr. ”

Det melder seg 7 søkere til stillingene, og allerede 28. des. gjør skolestyret sine innstillinger:

1. Posten som Lærerinde ved Smaaskolen i Smedstad, Thori og Vestby Kredse, og ved de to Førstnævnte Skolers 2. Afdeling i Haandarbeide besættes med:
 1. Karen Blegen, f. 1850 i Faaberg, med 4 av 6 stemmer.
 2. Emilie Gjerdrum, f. 1873 i Gjerdrum, 5 av 6 stemmer.
2. Posten som Lærerinde ved Braate og Ask Smaaskolekreds og Fjeldstad og Smedstad

Skoler i Haandarbeide besettes:

1. Martha Fjeldstad, f. 1873 i Gjerdrum, med alle stemmer.
2. Gjertrud Taranger, f. 1869 i Sund, med alle stemmer

Starten blir litt turbulent, idet alle unntatt Emilie Gjerdrum takker nei eller har fått annen stilling, og Emilie Gjerdrum ber om utsettelse til høsten med å tiltre stillingen hos oss. Den ledige stillingen utlyses på ny, og i referatet fra skolestyrets møte 26. april 1892 går det fram at 8 søkere har meldt sin interesse. I samråd med tilsynsutvalgene ansettes Emma Myhre, f. 1871 i Christiania. På reserveplass ansettes Mathilde Pedersen, f. 1871 i Løiten.

Allerede 2. juni 1893 refereres oppsigelse fra Emma Myhre, som innvilges, men av skolestyret "formanes" hun til å fortsette inntil skoleferiens begynnelse. Det besluttet igjen ny utlysning i Bråte, Ask og Smedstad småskoler, ledig fra 9. september, og 18. august behandles nye 8 søknader til den ledige stillingen. Som nr. 1. innstilles Caspara Jørgensen fra Østre Aker, f. 1869. Som nr. 2 innstilles Otilie Kristoffersen fra Gjerdrum, f. 1873 (ingen eksamen), og som nr. 3 Emilie Pauline Wold, f. 1858 (lavere eksamen).

Nå skjer det interessante at skolestyret enstemmig vedtar å konstituere Otilie Kristoffersen i stillingen tiltross for at hun manglet den lovbestemte eksamen. Dette på grunn av hennes tilhørighet til Gjerdrum (hennes far lærer Paul Christophersen på Smedstad), samt at hun var en "brav ung pige der giver godt Haab om at blive en meget brav Lærerinde"

Dette godtok imidlertid ikke skoledirektøren, og man ble tvunget til å behandle søknadene på nytt. Nå ble tilsynsutvalgets innstilling fulgt og Emilie Pauline Wold blir ansatt. Men problemene fortsetter idet Pauline Wold, ansatt i september 1893, sier opp stillingen sin alt i november samme året.

NB. Det går ikke direkte fram noe sted de enkeltes begrunnelse for sin oppsigelse. Det er likevel god grunn til å anta at all farten skolene i mellom i lengden var slitsom og lite tilfredsstillende. Dessuten var undervisningen spredt over hele året selv om timetallet var lavt. Skolestyret tok selv konsekvensen av dette og i møtet 28. november endres begge stillingene til å omfatte 30 uker undervisning pr. år, samtidig som turnusordningen blir gunstigere.

I samme møte blir skolestyret enig om å avvertere lærerinneposten ved Ask og Bråte med de nye forutsetningene for stillingen. Det fremgår av annonsen at dersom "Lærerinden bor nogenlunde centralt faar hun i 10 Uger Skolestedet nær sig, i 12 Uger 2 ½ til 3 Kilom., og i 4 Uger 3-4 Kilom. til Skolekredsen, alt på rodelagt Vei."

I et referat fra møtet 3. jan 1894 leser vi at Otilie Kristoffersen inntil videre vikarierer for Emilie Gjerdrum, som på det tidspunkt fortsatt må ha permisjon. Skolestyret har åpenbart et sterkt ønske om å hjelpe Otilie inn i bygdas skole. I protokollen går det fram at hun "tilstaaes fra 28/ til 30/6 Frihed til at opholde og frekventere et Kursus der forbereder for Lærerinde-eksamen" I samme møte behandles nå 3 søknader til stillingen etter Pauline Wold. Blant disse var igjen søknad fra Martha Fjeldstad, som 2 år tidligere var tilbudt stilling i Gjerdrum. Denne gangen mottar hun stillingen.

I skolestyrets møte 10. august samme år behandles avskjedssøknaden fra Emilie Gjerdrum, (det er usikkert om hun i det hele tatt praktiserte i Gjerdrum) og den ledige posten ved Smedstad, Thori og Vestby skoler avvertes på ny. Den 11. september er det innkommet 11 søknader, blant disse en ny søknad fra Otilie Kristoffersen. Hun har nå "underkastet sig den lavere Lærerindeprøve ved Asker Seminar".

Både tilsynsutvalg og skolestyre går enstemmig inn for å ansette Otilie, og denne gangen kunne ikke skoledirektøren legge hindringer i veien.

Den turbulente perioden for småskolen i Gjerdrum er over og skolen seiler nå inn i smulere farvann. Fortegnelsen over lærerinnene i Gjerdrum blir heretter litt enklere å lese, og i den kronologiske fortsettelsen velger jeg å begynne med de to sist ansatte lærerinnene.

< Martha Fjeldstad, født 1873 i Gjerdrum. Ansatt 3. jan. 1894 som lærerinne i Bråte og Ask småskoler, og som håndarbeidslærerinne ved de fire storskolen i Gjerdrum. Hun sluttet i sin stilling ved nyttår 1900.

< Otilie Kristoffersen, 1873- 1946, født i Gjerdrum. Ansatt i fast lærerinnepost fra 10. august 1894 ved Smedstad, Thori og Vestby småskoler. Datter av lærer Paul Christophersen. Utdannet ved Asker seminar 1894 og Den kvindelige industriskole Kristiania 1901. Virket i 45 år, til 1938. Fikk Kongens fortjenestemedalje for dette og annet allmennyttig arbeid. De fleste årene var hun lærerinne ved Solheim skole, der hun hadde en leilighet, og i tillegg håndarbeidslærerinne for jenter i alle 4 kretser. ”Da hun har 12 Ugers Skole for Storskolens Børn, oppbærer hun Løn som for Storskolen fastsatt”.

< Anna Tvedt, født 1876 i Gjerdrum blir ansatt etter M. Fjeldstad 16. des 1899. Hun har lavere eksamen fra Asker seminar 1895. Gode attester fra vikariat i Lier 1895 og som fast ansatt ved Bamble Folkeskole 1896 -99. Hun får avskjed fra 1. okt. 1907 på grunn av sykdom.

< Bergljot Skeie, født 1883, fra Klepp, ansettes som lærerinne i Bråte og Ask småskoler 7. sept. 1907. Hun har eksamen fra Volda lærerskole. Hun slutter og flytter ut av bygda etter skoleårets slutt i 1910.

< Anne Wulfoft, 1875-1933, født på Stange i Hedemark. Hamar lærerskole i 1902. Kom til Gjerdrum samme år, gift med lærer Martin Wulfoft ved Fjeldstadholmen skole. Diverse vikartjeneste i perioden 1902 -10. Ansettes som lærerinne i Gjerdrum fra 1. oktober 1910 og virker her til skoleårets slutt 1931 da hennes stilling ved Høyenhall skole blir overflødig. Familien flytter til Bærum og bosetter seg der.

NB! Landsskoleloven av 13. aug. 1915 gir støtet til at det ansettes 2 nye lærerinner i Gjerdrum.. Loven inneholder bestemmelser om utvidet skoletid og klassedeling, og som følge av dette en helt ny skoleordning. Ordningen skal tre i kraft fra 1. juli 1916 og innebærer at skolene blir 4-delte, med 2 klasser i både småskolen og storskolen. I Gjerdrum skal vi altså nå ha 4 lærerinner, og det må ansettes nye lærerinner ved Tori – Ask og Vestby – Ask småskoler. Ansettelsen skjedde i skolestyrets møte 15. aug. 1916 (13 søkere).

< Astrid Thalberg, ukjent alder og fødested, lærerinne ved Vestby/Ask småskole fra skoleårets begynnelse 1916, undervisning 12 2/6 uke ved hver av skolene. I januar 1917 oppgir skolestyret at hun har sagt opp, og er ansatt i Eidsvoll fra 20. februar samme år.

< Gudrun (Krogstrup) Torshov, født 1895 i Eidsvoll (gift med lærer Jens Torshov ved Solheim skole), ble ansatt som Gudrun Krogstrup ved Tori/Ask skoler i 1916. Sier opp stillingen fra 1. oktober 1919, men ansettes igjen etter ny søknad fra 1. jan. 1920. Endelig oppsigelse i mars/april 1928.

NB! Den ledige posten etter Astrid Thalberg ved Vestby/Ask utlyses på nytt, men ingen søkere melder seg, og man ordner seg med vikar inntil videre. Ved gjentatt utlysning blir

Gjertrud Nundal ansatt.

< Gjertrud Nundal, 1894-1959, født Årdal i Sogn, og utdannet ved Stord lærerskole. Ansatt som lærerinne ved Vestby/Ask skole 11. april 1917. Hun var den første som underviste i skolekjøkken i Gjerdrum, i skoleåret 1947-48. Etter gjentatte permisjoner på grunn av sykdom i perioden 1952 til 1955, søker hun i august 1955 om avskjed som lærerinne i Høyenhall krets og blir uførepensjonert fra 1. juli samme år. Hun får avskjed fra 1. oktober og anerkjennelse for samvittighetsfullt og trofast arbeide gjennom 38 år. I sine siste leveår hadde hun adresse Sommerro på Jessheim, men er gravlagt på Heni kirkegård i Gjerdrum.

< Sigrid Bjørnsen, 1901-95, født på Mo i Gjerdrum, ansettes ved Tori/Ask småskole fra 1. mai 1928 (71 søkere til posten!). Hun tar avskjed i 1964 etter 6 år ved den nye sentralskolen på Ask, og etter 36 års samlet tjenestetid i Gjerdrum. Leder av skolestyret 1943-45. Hun var en av stifterne av Gjerdrum Historielag og den første formann i laget. Medlem av bygdebokkomiteen 1952. Hun ble i 1981 belønnet med Gjerdrumsprisen for sitt lokale engasjement. Bisatt fra Heni kirke, men hennes urne er plassert ved Gamlebyen gravsted i Oslo.

Ved 3-delingen av Høyenhall skole fra skoleåret 1931-32 mister Anne Wulfhofst sin post ved Høyenhall. Dette fordi småskolen på Ask inndras og elevene her fordeles på Vestby og Høyenhall skoler.

Vi har nå igjen 3 lærerinner, Otilie Kristoffersen, Gjertrud Nundal og Sigrid Bjørnsen. Etter Otilie Kristoffersens avskjed 3. oktober 1938 benyttes det vikarer i den ledige lærerinneposten ved Solheim skole fram til skoleårets begynnelse 1940-41.

< Anna Marie Willersrud, 1904-90, født på gården Villersrud i Ullensaker (nær Borgen). Hun ansettes i posten etter O. Kristoffersen i 1939, men søker om utsettelse 1 år med å tiltre stillingen. Willersrud sier opp stillingen 14. aug. 1946 og begynner i ny post ved Nord-Kisa skole samme høst. Her var hun resten av sin tjenestetid. (Oppl.v. Grete Øvrud, Nes)

Samtidig med Willersruds oppsigelse blir alle skolene i bygda igjen 3-delte, og de to gjenværende lærerinnene Sigrid Bjørnsen og Gjertrud Nundal overtar inntil videre henholdsvis Tori og Solheim, og Vestby og Høyenhall småskoler. Willersrud hadde hatt all undervisning i håndarbeid ved siden av småskolen ved Smedstad, og det må derfor ansettes ei ny håndarbeidslærerinne. Gudrun Brennhagen, fra Gjerdrum ansettes i 16 ukers post som håndarbeidslærerinne for skoleåret 1947-47.

Fra skoleåret 1946-47 blir igjen Høyenhall skole 4-delt fordi elevtallet har økt. Dette åpner for ansettelse av ei lærerinne i full post.:

< Magnhild Meyer, født Brønøya (Bindal)1905. Hun overtar nå småskolen ved Solheim og håndarbeidsundervisningen ved alle skolene fra skoleårets begynnelse 1947. Sluttet i 1969 etter å ha undervist ved sentralskolen siden 1958.

Klassedeling påvirker nå igjen behovet for lærerinner. For skoleåret 1951-52 beslutter skolestyret at også Vestby, Tori og Solheim skoler skal 4-deles, forutsatt at kommunen i helhet bærer utgiftene til skyss og ei ekstra lærerinne. Elever fra Høyenhall skal overføres til Vestby eller Solheim for å avlaste den førstnevnte skolen.

< Else Marie Kogstad, født 1923 i Kvennstuen i Gjerdrum, konstitueres som lærerinne i småskolen ved Vestby for skoleåret 1951-52. Hun underviser 32 uker i småskolen og i tillegg 4 uker håndarbeid. Else K. ble gift med Peder Aasen fra Hellesylt.

Kommunen ønsket å videreføre ordningen, men nå ved å overføre elever mellom kretsene slik at kravet til 4-delte skoler ble oppfylt på denne måten. Vi hadde samlet sett et tilstrekkelig antall elever. Men skoledirektøren hadde ikke sans for en slik løsning av delingsproblemet i Gjerdrum. Han hevdet at det ikke var hjemmel for å overføre barn mellom skoler i et prestegjeld for å unngå den såkalte delingsregelen. Den gunstige ordningen ble derfor ikke videreført.

Gudrun Halsteinli, 1924-2005, konstitueres i posten ved Høyenhall fra 1. juli 1955 (etter Gjertrud Nundal). Ved utlysning seinere meldte det seg 7 søkere, hvorav 2 med lærerutdanning. I kretsstyremøtet innstilt som nr. 1, og i skolestyremøtet 24. september formelt ansatt fra 1. juli 1955. Gudrun var gift med lærer Gunnar Halsteinli som var ansatt i framhaldskolen i Gjerdrum.

Gudrun Halsteinli var den siste lærer som ble ansatt i Gjerdrum i den tid kretsskoleordningen besto, og før skolene ble sentralisert i 1958. Både Gudrun og Gunnar H. fortsatte ved sentralskolen til 1964 da ordningen med framhaldsskole opphører. Deretter virker de begge ved Kjellervolla skole i Lillestrøm 1964-66, og flytter så til Berg kommune (i dag Halden). Begge sluttet i skolen i 1991 etter 42 års tjeneste. Gunnar Halsteinli er i dag bosatt på Kolbotn i Oppegård kommune.

Kilder: Skolestyrets forhandlingsprotokoller fra 1829 til 1958 (kommunearkivet)
Bygdebøker for Gjerdrum v/ Birger Kirkeby og Ole Rud
Navn i Lokalhistorien – Gjerdrum v/ Olaf S. Bakken (1990)
Diverse bilag og korrespondanse tilhørende skolestyret, fra perioden 1890-1910
Diverse biografisk materiale.

Manuskript (2009)
Eigil Rud